

Declarația de la Brdo, 6 octombrie 2021

Noi, liderii Uniunii Europene (UE) și ai statelor sale membre, în consultare cu liderii din Balcanii de Vest și în prezența actorilor regionali și internaționali, am ajuns astăzi la următoarele concluzii:

1. UE își reafirmă sprijinul fără echivoc pentru perspectiva europeană a Balcanilor de Vest și salută angajamentul partenerilor din Balcanii de Vest față de perspectiva europeană, care este în interesul nostru strategic reciproc și rămâne opțiunea noastră strategică comună. UE își reconfirmă angajamentul față de procesul de **extindere**, precum și deciziile aferente pe care le-a luat, pe baza unor reforme credibile din partea partenerilor, a unei condiționalități echitabile și riguroase și a principiului meritelor proprii. Ne vom intensifica și mai mult implicarea comună în scopul de a continua transformarea politică, economică și socială a regiunii, recunoscând în același timp progresele înregistrate de Balcanii de Vest. Reamintim totodată că este important ca UE să își poată menține și aprofunda propria dezvoltare, asigurându-și capacitatea de a integra noi membri.
2. Partenerii din Balcanii de Vest își reiterează angajamentul față de **valorile și principiile europene** și față de realizarea reformelor necesare în interesul populației lor. UE salută angajamentul reafirmat al partenerilor din Balcanii de Vest față de **supremația democrației, drepturile și valorile fundamentale și supremația legii** și față de susținerea eforturilor de combatere a corupției și a criminalității organizate, de sprijinire a bunei guvernante, a drepturilor omului, a egalității de gen și a drepturilor persoanelor care aparțin minorităților. Credibilitatea acestor angajamente depinde de punerea în aplicare efectivă a reformelor necesare și de obținerea de rezultate solide, susținute de o comunicare publică clară și consecventă. O **societate civilă** care dispune de mijloace de acțiune și o **mass-media independentă și pluralistă** sunt componente esențiale ale oricărui sistem democratic, iar noi salutăm și sprijinim rolul jucat de acestea în Balcanii de Vest.

3. UE este în mod incontestabil **partenerul cel mai apropiat** al regiunii, **principalul investitor** și **principalul donator**. Amploarea și anvergura fără precedent ale acestui sprijin **trebuie să fie pe deplin recunoscute și utilizate** de parteneri în **dezbateră și comunicarea lor publică**.
4. **Sprijinul UE** va continua să fie corelat cu înregistrarea de progrese concrete în ceea ce privește supremația legii și reformele socioeconomice, precum și cu aderarea partenerilor la valorile, normele și standardele europene.
5. UE sprijină pe deplin angajamentul reafirmat al partenerilor din Balcanii de Vest față de **cooperarea regională** incluzivă și **consolidarea relațiilor de bună vecinătate**, inclusiv cu statele membre ale UE. Rămâne importantă punerea în aplicare cu bună credință și cu rezultate concrete a acordurilor bilaterale, inclusiv a Acordului de la Prespa cu Grecia și a Tratatului privind relațiile de bună vecinătate cu Bulgaria. Sunt necesare eforturi suplimentare și decisive pentru promovarea **reconcilierii** și a stabilității regionale, precum și pentru găsirea și punerea în practică a unor soluții definitive, incluzive și obligatorii la **chestiunile și disputele bilaterale** ale partenerilor, care își au rădăcinile în moștenirea trecutului, în concordanță cu dreptul internațional și principiile consacrate, inclusiv cu Acordul privind chestiunile succesoriale, precum și la cazurile nesoluționate de persoane dispărute și la aspecte legate de crimele de război.
6. Sprijinim pe deplin eforturile **reprezentantului special al UE** pentru dialogul Belgrad-Priștina și alte chestiuni regionale din Balcanii de Vest și ne așteptăm la progrese concrete din partea celor două părți în ceea ce privește normalizarea deplină a relațiilor dintre ele, ceea ce este esențial pentru stabilitatea și dezvoltarea întregii regiuni și pentru ca acestea să poată avansa pe căile lor europene respective.

Pandemia de COVID-19

7. **Criza provocată de COVID-19** continuă să aibă un impact grav asupra societăților și a economiilor noastre. Aceasta subliniază necesitatea și avantajele **parteneriatului nostru strâns și eficace**. UE, împreună cu statele sale membre, a susținut Balcanii de Vest pe toată durata pandemiei, prin intermediul unui sprijin sanitar și socioeconomic pentru regiune de o valoare totală fără precedent, respectiv **3,3 miliarde EUR** până în prezent. Partenerii din Balcanii de Vest sunt implicați îndeaproape în inițiativele UE, în special Comitetul pentru securitate sanitară, sistemul de alertă timpurie, culoarele verzi și acordul privind achizițiile publice comune de contramăsuri medicale. UE este pregătită să îmbunătățească în continuare accesul la vaccinuri, metode de diagnosticare și tratamente și să asigure o mai bună **previzibilitate** a crizelor viitoare și o **reziliență** sporită la acestea.
8. UE recunoaște, de asemenea, **sprijinul prețios pe care partenerii din Balcanii de Vest l-au oferit** în timpul pandemiei atât unii celorlalți, cât și Uniunii Europene. Acest lucru reflectă solidaritatea și sprijinul reciproc pe care se întemeiază UE. Această cooperare și coordonare ar trebui să continue în viitor, inclusiv pe parcursul etapei de redresare.
9. UE va continua să sprijine cu fermitate Balcanii de Vest, **în special în ceea ce privește furnizarea de vaccinuri**. UE și statele sale membre au furnizat Balcanilor de Vest **2,9 milioane** de doze de vaccin prin diferite canale și urmează să furnizeze și mai multe doze. UE va sprijini planurile de vaccinare ale tuturor partenerilor pentru a contribui la atingerea unor rate de vaccinare similare cu media UE până la sfârșitul anului 2021.

Planul economic și de investiții pentru Balcanii de Vest

10. În urma apelului liderilor din cadrul summitului de la Zagreb, UE a prezentat un **Plan economic și de investiții (PEI)**, precum și orientări pentru punerea în aplicare a **Agendei verzi pentru Balcanii de Vest**. Planul stabilește un **pachet substanțial de investiții care mobilizează aproximativ 30 de miliarde EUR** pentru regiune în următorii șapte ani, constând în 9 miliarde EUR sub formă de granturi și 20 de miliarde EUR sub formă de investiții, mobilizate de noul mecanism de garantare pentru Balcanii de Vest. Maximizarea impactului potențial al PEI necesită ca partenerii din Balcanii de Vest să întreprindă în mod decisiv reforme economice și sociale, precum și să consolideze supremația legii. Planul poate stimula redresarea socioeconomică verde și pe termen lung a regiunii precum și competitivitatea acesteia, poate sprijini tranziția sa verde și digitală, poate promova conectivitatea durabilă, integrarea regională, comerțul, prin aceasta consolidând și cooperarea și convergența cu UE, inclusiv în ceea ce privește obiectivele UE în materie de climă.
11. Salutăm adoptarea recentă a cadrului juridic pentru punerea în aplicare a **IPA¹ III**, care va continua să fie principala sursă de asistență financiară pentru regiune, inclusiv pentru PEI. Comisia intenționează să propună un pachet de investiții de 600 de milioane EUR în cadrul IPA 2021 pentru punerea în aplicare a PEI pentru Balcanii de Vest, sub rezerva unor proceduri în conformitate cu cadrul de programare al IPA III și cu normele de punere în aplicare. Împreună cu propunerea de 500 de milioane EUR anunțată în iulie, s-ar oferi, până la sfârșitul anului 2021, un total de **1,1 miliarde EUR** pentru punerea în aplicare a PEI.

¹ Instrumentul de asistență pentru preaderare (IPA).

12. Recunoscând angajamentul liderilor din Balcanii de Vest de a pune pe deplin în aplicare **Agenda verde**, salutăm acordul la care s-a ajuns cu privire la planul de acțiune aferent. În același spirit cu Pactul verde, agenda este un factor-cheie pentru tranziția către economii **moderne, neutre din punctul de vedere al emisiilor de dioxid de carbon, reziliente la schimbările climatice și eficiente din punctul de vedere al utilizării resurselor**, pentru a debloca potențialul economiei circulare, a combate poluarea și a îmbunătăți gestionarea deșeurilor. Punerea sa în aplicare cu succes va necesita un angajament ferm din partea regiunii. Este esențial să se concentreze eforturile pentru a asigura o tranziție promptă și eficace de la cărbune prin utilizarea combustibililor regenerabili sau cu emisii mai reduse de dioxid de carbon. Ar trebui să se acorde prioritate și securității energetice, inclusiv diversificării surselor și a rutelor. UE va continua să sprijine regiunea în punerea în aplicare a Agendei verzi și în dezvoltarea unei politici de stabilire a prețului carbonului în contextul mecanismului UE de ajustare la frontieră în funcție de carbon (CBAM), inclusiv prin asistență tehnică și financiară.
13. PEI oferă un nou impuls pentru îmbunătățirea **conectivității** în toate dimensiunile sale, atât în interiorul Balcanilor de Vest, cât și cu UE. UE va continua să sprijine **cooperarea regională** incluzivă. Sunt necesare eforturi suplimentare și decisive din partea liderilor din Balcanii de Vest **pentru a-și îndeplini angajamentul de a institui o piață regională comună**, astfel cum s-a convenit la summitul care a avut loc la Sofia în 2020 în cadrul Procesului de la Berlin. Acest lucru va facilita progresele regiunii pe calea sa europeană și va aduce beneficii concrete cetățenilor și întreprinderilor. Exploatarea potențialului integrării economice regionale incluzive este esențială pentru stimularea redresării socioeconomice a regiunii și pentru maximizarea beneficiilor generate de investițiile care decurg din PEI. Este necesar un angajament ferm din partea întregii regiuni pentru a încheia rapid negocierile regionale relevante.
14. UE și Balcanii de Vest convin să își intensifice eforturile **de consolidare a integrării piețelor Balcanilor de Vest cu piața unică a UE**. În acest sens, PEI oferă o bază solidă pentru operaționalizarea integrării pe piață a regiunii în cadrul pieței unice a UE, în special în domeniul precum plățile transfrontaliere (SEPA), bunurile industriale și de consum, comerțul electronic și vămile.

15. **Transportul durabil este o piatră de temelie a integrării economice și sociale** a UE și a Balcanilor de Vest. Este prioritar să se dezvolte în continuare conectivitatea în domeniul transporturilor, în interiorul regiunii și cu UE, să se îmbunătățească eficiența și siguranța serviciilor de transport și să se atingă obiectivele privind mobilitatea verde și durabilă, în special în ceea ce privește **conectivitatea feroviară și a căilor navigabile interioare**.
În contextul conectivității durabile, salutăm **planurile de acțiune** recent aprobate ale **Comunității transporturilor** pentru sectorul feroviar, sectorul rutier, siguranța rutieră, facilitarea transportului și transportul pe apă.
16. Pe baza punerii în aplicare cu succes a Acordului regional de roaming și a începerii regimului de roaming liber în Balcanii de Vest din data de 1 iulie 2021, salutăm foaia de parcurs privind roamingul, care va crea condițiile și va stabili obiective clare pentru reducerea **costurilor de roaming între UE și Balcanii de Vest**.
17. Salutăm conceptul de **culoare verzi UE-Balcanii de Vest** și sprijinim aplicarea sa practică la toate frontierele relevante, cu respectarea deplină a acquis-ului și a procedurilor necesare ale UE.
18. **O agendă dedicată pentru Balcanii de Vest privind inovarea, cercetarea, educația, cultura, tineretul și sportul – „Agenda de inovare pentru Balcanii de Vest”** – este lansată astăzi. Aceasta va promova excelența științifică, precum și reforma sistemelor de învățământ din regiune, va crea noi oportunități pentru tineri și va contribui la prevenirea exodului de creiere. Așteptăm cu interes punerea în aplicare rapidă a planului de acțiune aferent acesteia.

Cooperarea politică și în materie de securitate

19. Stând alături de UE, partenerii noștri dau un semn clar al orientării lor strategice. Prin urmare, ne reafirmăm speranța că partenerii vor continua să aprofundeze cooperarea în domeniul **politicii externe și de securitate comune (PESC)** și să realizeze progrese concrete și durabile în direcția **alinierii depline la pozițiile de politică externă ale UE și să acționeze în consecință**, inclusiv la pozițiile din cadrul forurilor internaționale, ca parte importantă a traiectoriei lor europene. Salutăm faptul că unii parteneri sunt deja **pe deplin aliniați** la toate deciziile și declarațiile PESC și îi încurajăm să continue pe această cale. UE este pregătită să consolideze în continuare **dialogul politic** cu privire la chestiuni legate de PESC.
20. UE și Balcanii de Vest se confruntă cu o serie de **provocări comune în materie de securitate**, care necesită acțiuni coordonate. Suntem de acord să consolidăm cooperarea noastră cu privire la principalele aspecte de securitate, inclusiv la **nivel operațional**, pe baza activității desfășurate în cadrul Agendei priorităților de la Sofia. Partenerii noștri se angajează să își demonstreze angajamentul față de securitatea noastră comună și să continue să dezvolte instrumente eficiente pentru cooperarea în interiorul Balcanilor de Vest. Aceștia și-au dovedit angajamentul față de PSAC, contribuind la misiunile și operațiile UE, și vom colabora pentru a dezvolta în continuare capacitățile și capacitățile lor, în special prin intermediul Instrumentului european pentru pace. UE își va consolida implicarea și în domenii precum spațiul și mobilitatea militară pentru a facilita accesul asistenței civilo-militare în regiune în caz de pandemii și dezastre naturale.
21. Ne vom consolida cooperarea pentru combaterea **dezinformării** și a altor **amenințări hibride** care provin, în special, de la actori din state terțe care intenționează să submineze perspectiva europeană a regiunii. UE și Balcanii de Vest vor întări cooperarea în ceea ce privește **consolidarea rezilienței, consolidarea securității noastre cibernetice colective și a diplomației cibernetice** și creșterea impactului **comunicării** noastre **strategice**.
22. Ne felicităm partenerii pentru eforturile lor neîntrerupte și pentru **cooperarea** constructivă în domeniul migrației, care au dus la rezultate clare. **Gestionarea migrației este o provocare comună**, pe care UE și Balcanii de Vest trebuie să o abordeze împreună, în strânsă colaborare.

23. Cooperarea noastră pentru a face față provocărilor legate de migrație și-a demonstrat valoarea și va fi dezvoltată în continuare. UE este pregătită să își continue implicarea și **să își consolideze sprijinul printr-o abordare adaptată și cuprinzătoare**. Domeniile de interes ar trebui să includă îmbunătățirea sistemelor de azil, combaterea introducerii ilegale de migranți și a migrației ilegale, procesele de returnare, gestionarea frontierelor, schimbul de informații și capacitatea de primire. Partenerii ar trebui, de asemenea, să depună eforturi suplimentare pentru a consolida sistemele de returnare, inclusiv încheierea de acorduri de readmisie cu principalele țări de origine. Cooperarea reciprocă în materie de returnare va fi aprofundată, maximizând utilizarea cadrelor existente și a canalelor disponibile. De asemenea, ar trebui intensificată cooperarea cu Frontexul, cu Biroul European de Sprijin pentru Azil și cu Europolul. Restul acordurilor privind statutul referitoare la Frontex ar trebui încheiate fără întârziere.
24. Având în vedere **gravitatea situației din Afganistan**, UE va colabora îndeaproape cu toți partenerii săi, inclusiv cu Balcanii de Vest, pentru a aborda provocările în continuă evoluție, și va coordona răspunsurile comune, după caz.
25. **Terorismul, radicalizarea și criminalitatea organizată** continuă să reprezinte amenințări grave în materie de securitate la adresa UE și a întregii regiuni. Solicităm consolidarea în continuare a cooperării privind combaterea terorismului și a extremismului violent, inclusiv prevenirea finanțării terorismului și a radicalizării. Reiterăm importanța luării unor măsuri ferme pentru combaterea criminalității grave și organizate, în special a **traficului și a introducerii ilegale de ființe umane, a spălării banilor, a cultivării de droguri și a traficului de droguri**.
26. UE se angajează pe deplin să prevină comerțul ilicit și traficul cu arme de calibru mic și cu armament ușor și cu muniție pentru acestea și va continua să sprijine Balcanii de Vest în acest domeniu, inclusiv în contextul foii de parcurs pentru Balcanii de Vest împotriva traficului ilicit de arme de foc.
27. Pentru a promova în continuare interesele noastre comune, ne exprimăm disponibilitatea **de a revigora și de a consolida dialogul politic periodic cu regiunea**. În acest context, salutăm organizarea **de summituri UE-Balcanii de Vest ca evenimente periodice**. Așteptăm cu interes următorul summit, care va avea loc în 2022.

28. UE și Balcanii de Vest trebuie să colaboreze pentru a face față sarcinilor care definesc generația prezentă. Salutăm inițiativele Balcanilor de Vest de a contribui la reflecțiile privind **viitorul continentului nostru**. Ne menținem angajamentul de a-i asculta pe toți europenii cu privire la chestiunile care contează pentru noi toți – protejarea cetățenilor și a libertăților, dezvoltarea unei baze economice puternice și dinamice, promovarea tranziției verzi și a celei digitale, supremația legii, o Europă echitabilă și socială, consolidarea rezilienței Europei, precum și rolul de lider mondial al Europei.
29. Salutăm faptul că partenerii noștri din Balcanii de Vest se aliniază la punctele sus-menționate.
-